

Täysistunto

Keskiviikko 11.10.2017 klo 13.59—16.55

5. Hallituksen esitys eduskunnalle yhdistelmärangaistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 268/2016 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Yleiskeskustelu alkaa — edustaja, valiokunnan puheenjohtaja Tolvanen.

Keskustelu

15.11 **Kari Tolvanen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käsitlemme hallituksen esitystä yhdistelmärangaistusta koskevaksi lainsäädännöksi, ja esittelen nyt pääkohdat lakivaliokunnan asiaan liittyvästä mietinnöstä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että koko rangaistuksen suorittaminen vankilassa korvataan yhdistelmärangaistuksella, joka koostuu ehdottomasta vankeudesta ja sitä välittömästi seuraavasta vuoden mittaisesta valvonta-ajasta. Kyseessä on uusi rangaistuslaki, jossa tuomitulla ei ole mahdollisuutta harkinnanvaraiseen ehdonalaiseen vapauteen eikä valvottuun koevapauteen. Yhdistelmärangaistuksen tuomitsemisen edellytykset ovat samat kuin nykyiset edellytykset koko rangaistuksen suorittamiselle vankilassa.

Uutta nykytilaan verrattuna on vuoden mittainen valvonta-aika, jonka tarkoituksena on tukea vangin suunnitelmallista ja asteittaista vapauttamista ja näin ylläpitää ja edistää valvottavan valmiuksia sijoittua yhteiskuntaan ja siten vähentää uusintarikollisuutta. Valvonta-aikaa varten valvottavalle laaditaan rangaistusajan suunnitelma, jonka sisällön suunnittelemiseksi vankiterveydenhuollon yksikkö arvioi vangin riskin syyllistyä väkivaltarikokseen. Valvonta-aikana valvottavalta edellytetään Rikosseuraamuslaitoksen hyväksymässä asunnossa pysymistä, päihteettömyyttä rangaistuksen suorittamiseen liittyvissä toiminnoissa sekä osallistumista vangille määrättyyn toimintaan, joka edistää hänen sosiaalisia valmiuksiaan ja kykyä elää rikoksetonta elämää. Valvonta-aikana rangaistusajan suunnitelman noudattamista valvotaan teknisin välinein, käytännössä sähköisesti paikannettavan jalkapannan avulla, sekä henkilökohtaisin yhteydenpidoin. Valvonta-aika on osa yhdistelmärangaistusta, eikä se edellytä vangin suostumusta. Velvollisuuksien törkeä rikkominen johtaa siihen, että tuomioistuimien muuntaa valvonta-ajan ehdottomaksi vankeudeksi. Vankeusrangaistusta välittömästi seuraava vuoden mittainen pakollinen valvonta-aika on kohderyhmälle ankarampi rangaistus kuin nykyinen koko rangaistuksen suorittaminen vankilassa. Tämän vuoksi uusia säännöksiä voidaan soveltaa vasta sellaiseen rikokseen, joka on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2017 vp

tehty tämän lain voimaantulon jälkeen — eli noudatamme lievemmän lain periaatetta, ja tämän takia tämän lain tulokset alkavat näkyä vasta seuraavalla vuosikymmenellä.

Koko rangaistusaikaa suorittavat vangit, eli nimenomaan ne vangit, jotka on todettu toisen hengelle ja terveydelle vaarallisimmiksi, vapautuvat vankilasta yhteiskuntaan pääsääntöisesti vailla tukea ja valvontaa. Valiokunnan mukaan on ongelmallista, että juuri nämä vangit vapautuvat ilman vaihetta, jonka aikana seurattaisiin heidän sopeutumistaan yhteiskuntaan ja joka valmentaisi rikoksettomaan elämään. Uusien valvontakeinojen käyttöä puoltavat esityksen mukaan vankiryhmän suhteellisen korkea uusimisalttius ja erityisesti uusittavien rikosten törkeys. Käytännössä tämä sääntely koskee kuitenkin hyvin vähäistä määrää vankeja. Koko rangaistusta suorittavia on saadun selvityksen mukaan tällä hetkellä 33 ja vuosittain heitä vapautuu vain noin 3.

Koko rangaistusta suorittavien vapautumisen jälkeen tekemät uudetkin rikokset ovat lakivaliokunnan saaman selvityksen mukaan yleensä vakavia. Suurin osa on ollut törkeitä pahoinpitelyjä mutta myös muita vakavia väkivalta- ja seksuaalirikoksia. Tapon yrityksiä on ollut kolme. Uusiminen on pääasiallisesti tapahtunut vuoden sisällä vapautumisesta, mikä on merkittävää, koska ehdotettu valvonta-aika kattaisi juuri tämän ajankohdan. Selvitysten mukaan vaikuttaa siltä, että rikosten uusiminen on ollut vähäisempää niiden koko rangaistusta suorittavien vankien kohdalla, jotka ovat vapautuneet jonkinlaisen valvonnan kautta, kuin niiden, jotka ovat vapautuneet suoraan vankilasta. Tätä voidaan pitää myönteisenä ja siten valvontakeinojen käyttöä tukevana seikkana.

Arvoisa herra puhemies! Edellä esitettyä kokonaisuutena arvioituaan valiokunta katsoo, että koko rangaistusta suorittavan vankiryhmän vapautumista on tarpeen kehittää valvontaa ja myös tukea lisäämällä. Valiokunnan mielestä tämä on perusteltua ja tarkoituksenmukaista tehdä hallituksen esittämällä yhdistelmä-rangaistuksen käyttöönottamisella. Esitetyn seuraamuksen arvioinnissa valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että koko rangaistukseen tuomitseminen edellyttää jo itsessään vakavien rikosten uusimista ja myös koko rangaistuksen suorittamisen jälkeen uusitut teot ovat saadun selvityksen mukaan yleensä vakavia. Kyse on siten erityisestä kohderyhmästä, joka on syytä ottaa vapautumisessa, valvonnassa ja tuessa huomioon. Se, että rikosten uusiminen on tapahtunut pääasiallisesti vuoden kuluessa koko rangaistuksen suorittamisesta, puoltaa valvontatoimien kohdistamista nimenomaan vankeuden jälkeiseen vuoden mittaiseen ajanjaksoon.

Lakivaliokunta pyysi tässä asiassa lausunnon perustuslakivaliokunnalta. Perustuslakivaliokunta on antamassaan lausunnossa kiinnittänyt huomiota siihen, että ehdotettu sääntely on rikoslainsäädännön systematiikalle vierasta, sillä rikollisen teon moitittavuudesta ja siihen liittyvästä rangaistusuhasta säädetään vakiintuneesti kunkin rikoksen tunnusmerkistön yhteydessä. Se, ettei rikoksesta seuraavan rangaistuksen enimmäispituus ilmene tekoa koskevasta rangaistussäännöksestä, ei perustuslakivaliokunnan mukaan ole täysin ongelmattonta. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin lyhyesti sanottuna pitänyt tätä sääntelyä mahdollisena.

Jo tässä vaiheessa totean, että tähän lakivaliokunnan mietintöön sisältyy pykälävastalause kahden pykälän osalta muutosehdotuksineen. Täällä salissa ovat tämän vastalauseen tehnyt varapuheenjohtaja Biaudet ja sitä kannattanut edustaja Laukkanen, joten kuulemme varmaan lisää tästä perustuslakivaliokunnan kannanotosta myöhemmin.

Lakivaliokunta esittää tämän mietinnön hyväksymistä ja on tehnyt kyllä muutosehdotuksia lakiin — 1., 2. ja 5. lakiehdotus — mutta muut tähän liitetyt lait esitetään hyväksyttäväksi muuttamattomina.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2017 vp

15.19 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä yhdistelmärangaistuslaki on ollut varsin vaativa paketti, sitä on kuusi vuotta valmisteltu. Ei ole ollut toisin sanoen mikään tuulihattu lainsäädännössä vaan todella luonteeltaan sellainen, jonka sisältö ei ole ollut ihan itsestään selvä. Myös valiokunta käsitteli tätä lähes vuoden, ja haluankin tässä vaiheessa, arvoisa puhemies, kiittää valiokunnan puheenjohtajaa ja valiokuntaneuvoksia siitä, että olemme saaneet mielestäni erittäin huolella tehdyn mietinnön. Käsittely oli vaikea, vaativa, ja kuitenkin valiokunta teki huolellista työtä, sai aikaan sellaisia muutoksia, jotka esitystä paransivat ja täydensivät: kustannusten jakoa täsmennettiin; asumisen kustannukset tuotiin selkeästi lakiin, kuka niistä vastaa; päihitteettömyyden valvonta täsmen-tyi, siitä tuli sellainen, jonka kanssa voi ajatella, että voimme mennä eteenpäin.

Yhdistelmärangaistus, jossa vankeusrangaistusta seuraa välittömästi vuoden mittainen pakollinen valvonta-aika, on kohderyhmälle ankarampi rangaistus kuin nykyinen koko rangaistuksen suorittaminen vankilassa. Tämän vuoksi uusia säännöksiä voidaan soveltaa vasta sellaiseen rikokseen, joka on tehty lain voimaantulon jälkeen. Tavoite, että hengelle ja terveydelle erittäin vaaralliset vangit vapautuvat mahdollisimman riskittömästi yhteiskuntaan, on erittäin tärkeä. Esimerkiksi viime vuonna tarkastetussa Sasu Tynin väitöskirjassa Vankeinhoidon vaikuttavuus todettiin, että toimenpiteet tulisi kohdentaa rikoksente-kijän arvioidun riskitason mukaan. Kuten tässä valiokunnan puheenjohtaja totesi, tämä esi-tys tarkoittaa erittäin pientä ryhmää ihmisiä ja vuosittain noin kolme neljä tällaista ihmistä vapautuu takaisin yhteiskuntaan, ja on merkittävää, että kaikki sellainen tukitoiminta, jolla heidän eheytymisensä ja paluunsa yhteiskuntaan pitkän vankeusajan jälkeen onnistuu, on suotavaa — ei helppoa mutta suotavaa.

Lainsäädäntöteknisesti yhdistelmärangaistusta koskeva esitys vaatii laajoja lakimuutok-sia. Esityksessä ehdotetaan muutoksia yhteensä 12 lakiin ja 69 pykälään, joista täysin uu-sia pykälä on 39.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Tolvanen jo mainitsi sen, että olemme tehneet tähän edustaja Eva Biaudet'n kanssa yhdessä vastalauseen, ja tämän vas-talauseen taustalla on perustuslakivaliokunnan lausunto. Ja vaikka sinänsä se perustuslaki-valiokunnan ajatus siitä, minkälaisia muutoksia tähän tulisi tehdä, ei ollut kovin merkittä-vä eikä kovin pitkä, ja se on tässä liitteenä, niin se periaate, joka meitä edustaja Biaudet'n kanssa puhututti tässä, oli se, minkälaisen arvon eduskunta ja valiokunnat antavat perus-tuslakivaliokunnan lausunnoille. Tavallaan tämän arvostuksen ja, jos nyt leikkisästi sanon, marssijärjestyksen tähden pidimme tärkeänä ja painotettavana sitä, että se, mitä perustus-lakivaliokunta lausuu, tulee myös otettavaksi huomioon silloinkin, kun perustuslakivalio-kunta ei ehdottomasti vaadi jotakin vaan antaa ikään kuin vihjeen, mihin suuntaan olisi hyvä mennä.

Perustuslakivaliokunta huomautti lausunnossaan lakivaliokunnalle, että yhdistelmäran-gauksella olisi mahdollista ylittää rikokselle säädetty rangaistuksen enimmäispituus. Esimerkiksi taposta voidaan tuomita enintään 8 vuotta vankeutta. Jos käräjäoikeus tuomit-see taposta täyden 8 vuoden vankeusrangaistuksen ja tämän lisäksi 1 vuoden valvonta-ajan, on kokonaisrangaistus tällöin 9 vuotta. Näin ollen rangaistuksen enimmäispituus on eri kuin mikä rikoksen pykälästä ilmenee. Perustuslakivaliokunta painottaa lausunnos-saan, että "ehdotettu sääntely on perustuslain kannalta mahdollista, vaikka sellaiseen tulisi-kin suhtautua hyvin pidättyvästi" — vihje numero 1. Perustuslakivaliokunnan mukaan la-kivaliokunnan tulee harkita — vihje 2 — pykälän muuttamista niin, että "yhdistelmäran-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2017 vp

gaistuksen enimmäispituus pysyy kustakin rangaistussäännöksestä ilmenevän rangaistusasteikon puitteissa".

Mielestämme lakivaliokunnan tulisi ottaa perustuslakivaliokunnan suositukset vakavasti huomioon nyt ja tulevaisuudessa. Näin ollen katsomme, että lakivaliokunnan olisi pitänyt päätyä ratkaisuun, jossa pykälä muutetaan perustuslakivaliokunnan ehdottamalla tavalla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että lakiehdotukset hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 1. lakiehdotuksen 2 c luvun 11 § ja 6 luvun 2 § muutettuina, jotka käyvät sitten tästä tekstistä esille selvemmin.

Uskon, että edustaja Biaudet omassa puheenvuorossaan vielä syventää tätä näkemystä ja tuo uusia näkökulmia tähän, mitä myös sitten keskustelussa tulee.

Vielä totean, että tämä tehty mietintö on sisällöllisesti niin vaativa ja rikas, että vaikka sitä oli vuosi käsitelty, niin piti itse vielä lukea se useampaan kertaan, jotta täysin pääsi sisälle siitä, miten hienosti meidän taitavat valiokuntaneuvokset saavat näitä asioita valmisteltua, tietysti loistavan puheenjohtajan johdolla.

15.26 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Kuten esittelytekstissä lakivaliokunnan puheenjohtaja Tolvanen toi esiin, kyse olisi uudennaisesta rangaistuksesta, joka koostuisi ehdottomasta vankeudesta ja sen jälkeisestä valvonta-ajasta. Tämä yhdistelmä rangaistus voitaisiin tuomita vakavan rikoksen uusijalle, jota on pidettävä erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle.

Esitystä on tosiaan valmisteltu pitkään, ja se on sinänsä ymmärrettävää, koska esitys ottaa kantaa niin useaan lakiin ja muuttaisi huomattavaa määrää lakeja. Esitetyn yhdistelmä rangaistuksen hyväksyminen merkitsee uuden, valvontaa sisältävän rangaistuslain käyttöönottoa. Lakivaliokunta kuuli tästä asiasta useita asiantuntijoita ja pohti myöskin yhdistelmä rangaistuksen nimen yksinkertaistamista, koska seuraamusjärjestelmässä on jo ennestään käytössä useita erinimisiä seuraamuksia, joihin sisältyy erilaista valvontaa. Valiokunnan mielestä onkin jatkossa aiheellista arvioida asiaa nimenomaan tästä näkökulmasta, koska järjestelmämme on tällä hetkellä jo varsin monimutkainen ja vaikeasti hahmoteltava. Nimi "yhdistelmä rangaistus" kuvastaa rangaistuksen koostumista eri elementeistä, mutta se ei kovin selkeästi kuvaa juuri nyt esitettävän vankeuden ja sitä seuraavan valvonta-ajan yhdistelmää. Emme kuitenkaan löytäneet mitään muutakaan ratkaisua, joten lakivaliokunta totesi, että päädymme sen hyväksymään.

Mutta tämä on tärkeä kysymys, koska lainsäädännön tehtävä on nimenomaan luoda ne pelisäännöt ja kertoa, mikä on oikein ja väärin, ja myöskin lainsäädännöllä on tarkoitus ohjata toimintaa.

15.28 Eva Biaudet r: Ärade talman, arvoisa puhemies! Vaikka mieluummin haluaisin sanoa "puheenjohtaja". Tulkoon tämä nyt sanotuksi tässä keskustelussa tänään.

Jag har kanske inte väldigt mycket att tillägga efter att mina ärade kolleger här i dag har presenterat lagutskottets betänkande och själva regeringens proposition, och kanske därför väljer jag att tala svenska så att det skulle bli lite mer spännande för dem som sitter i publiken och för dem som sitter här i plenum i dag, för det mesta.

Propositionen behandlar en väldigt viktig fråga och det är kanske inte så jätteofta vi diskuterar fängelse eller vårt straffpåföljdssystem eller vad som är effektivt eller hur man re-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2017 vp

habiliterar fångar i fängelse och tiden efter att man har kommit ut ur fängelse, och på det viset är regeringen naturligtvis ute i ett viktigt ärende. Det är helt riktigt att det är väldigt märkligt att de fångar som har suttit, kanske allra längst i fängelse, som har väldigt, ska vi säga, förfärlig brottshistoria, som är återfallsförbrytare, inte har ett system när de blir befriade från fängelse med något slags stöd för att kunna vänja sig vid ett normalt liv.

Och det är också väldigt tråkigt att se att återfallsbrottsligheten ganska ofta också sker just inom ett år efter att man har kommit ut från fängelset. Det ser ut i hörandet som att det verkar som så, att det faktiskt är lite fler återfallsförbrytare bland dem som inte har varit med i något slags övervakningssystem än bland dem som har det, så kanske man inte riktigt kan dra slutsatser, tyvärr. Och det kanske också berättar, eftersom siffrorna är så små, ni kan tänka er att under de tio år som man har granskat från 2006 till början av 2017, så gällde det här ungefär bara 17 fångar. Så det handlar om väldigt få personer, och på det viset kanske man inte så lätt kan säga vad som hjälper och vad som inte hjälper. Det här är säkert någonting som vi måste fundera över.

Det kom också klart fram under hörandet i lagutskottet att de här villkorliga frigivningarna och övervakningstiderna och stödet från samhället är väldigt, ska vi säga, olika. Det finns väldigt olika system och det kan hända att det skulle finnas god anledning att fundera på dem lite mera och försöka förenhetliga dem, och helt enkelt kanske också intensifiera det stödet som fångar får efter att de blir frigivna från fängelset. Behovet av bostad är naturligtvis det allra viktigaste, att ha någonstans att bo, att eventuellt kunna få ett jobb och så vidare, vilket säkert inte är helt lätt.

Men jag kommer i detaljerade behandlingen att föreslå en ändring till paragrafen även om jag nog stöder hela lagförslaget, propositionen i sig. Precis som lagutskottets ordförande här tidigare framförde, så handlar mitt ändringsförslag om den fråga som grundlagsutskottet tog upp. Och det är kanske så att det inte är helt uppenbart hur man landar i den här frågan. Man kan säkert argumentera åt vartdera hållen, men jag upplever att om grundlagsutskottet har påpekat att det finns anledning att förhålla sig väldigt återhållsamt till att ändra systemet, rättssystemet, straffsystemet, vår hela systematik hur vi beskriver i vår strafflag, och det inte finns väldigt starka skäl att göra det, så tycker jag att vi ska hörsamma grundlagsutskottet.

Man ska komma ihåg att den här påföljden om ett år efter ett kombinationsstraff ju också kan förverkligas, alltså om man bryter mot de här villkoren som man har blivit ålagd att följa kan det hända att man blir tvungen att återvända till fängelset och sitta av sitt straff. Så det är inte en fantasi, det är inte bara en, ska vi säga, en sådan här situation, ett hot, utan det kan faktiskt förverkligas och det är en del av straffet.

Jag upplever precis som grundlagsutskottet att det är väldigt värdefullt att vi i vårt strafflagssystem kan se från de olika paragraferna och brottsrekvisiten också vilket påföljden från varje straff är. Jag tycker inte att de har kommit tillräckligt starka grunder här för att ändra på denna systematik. Det var också, ska vi säga, flera sakkunniga som påpekade att man måste fundera på om det finns tillräckligt starka orsaker att göra det, att avvika från den systematik vi har.

Olen tässä kertonut ruotsin kielellä siitä, että perustuslakivaliokunta on huomauttanut, että tällaiseen rikoslainsäädännön järjestelmän, systematiikan muuttamiseen pitäisi löytyä erittäin painavia syitä tai siihen pitäisi suhtautua erittäin pidättäytyvästi — joskin se on mahdollista, ja tämän mahdollisuuden olemassaolo on tietenkin relevantti kysymys, että onko

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2017 vp

se olemassa, ja enemmistö valiokunnasta onkin päätenyt siihen, että se on olemassa. Minusta ei kuitenkaan ole tullut esille sellaisia niin painavia syitä, jotka olisivat puoltaneet tämän pidättäytymisen rikkomista, joten haluan sen vuoksi esittää sitten yksityiskohtaisessa pykäläkäsittelyssä muutoksia näihin pykäliin siten kuin perustuslakivaliokunta on meille ehdottanut ja siten kuin meidän eriävässä mielipiteessämme on ehdotettu. — Kiitos.

15.34 Veera Ruoho kok: Arvoisa puhemies! Kuten jo tuossa lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Tolvanen esitteli — joka muuten taitaa olla varmastikin salissa tämän esityksen kohdehenkilöiden paras asiantuntija väkivaltarikosyksikön johtajana poliisissa toimituaan — tällä esityksellä on tarkoitus saada rikoslakiin säännökset yhdistelmärangaistuksesta ja säätää laki yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanosta. Tämä uudenlainen rangaistus koskisi vakavan rikoksen uusijoita, joita on pidettävä erittäin vaarallisina toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle.

On huomionarvoista, että valvonta-ajan sisältö määriteltäisiin muun muassa vangin yksilöllisen riskiarvion perusteella. Lailla säädettäisiin velvollisuuksia asunnossa pysymisestä, päihteettömyydestä valvonta-ajan täytäntöönpanoon liittyvissä tilaisuuksissa, toimintaan osallistumisesta ja valvontaan sitoutumisesta. Jos näitä velvollisuuksia rikkoisi törkeästi, voitaisiin tuomita loppuvalvonta-aika suoritettavaksi ehdottomana vankeutena. Tätä törkeää rikkomista olisi muun muassa se, että valvottava toistuvasti saapuisi päihtyneenä valvonta-asiaan liittyvään tilaisuuteen, yrittäisi estää teknisen valvontavälineen toimintaa tai esimerkiksi oleskelisi muualla kuin suunnitelmassa sallitulla alueella. Sitten taas toisaalta pienemmistä rikkomuksista tulisi kirjallinen varoitus ja hyvin vähäisistä rikkomuksista pääsisi suullisella huomautuksella.

Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä on tarkoitus vähentää uusintarikollisuutta, joka on vapautuneilla valitettavan usein vakavaa rikollisuutta. Vangin suunnitelmallinen ja asteittainen vapauttaminen auttaa ihmistä sijoittumaan takaisin yhteiskuntaan ja näin myös ehkäisee rikoksia.

Arvoisa puhemies! Kannatan tätä hallituksen esitystä, johon tosiaankin sisältyy, kuten täällä jo mainittiin, myös useita muita muutosehdotuksia useisiin lakeihin, rikosrekisterilakiin, vankeuslakiin ynnä muihin.

Lopuksi nostaisin esiin vielä sen näkökulman, että meillä on Suomessa tälläkin hetkellä ihmisiä, joko väkivaltaisen vangin uhreja tai niiden uhrien omaisia, jotka pelkäävät sitä päivää, kun vanki vapautuu. Siksi onkin tärkeää, kuten tämän hallituksen esityksen tarkoituksena on, että uusintarikokset vähenisivät. Kun vähän on peräänkuulutettu sitä rangaistuksen vaikuttavuutta, niin itse toteaisin siihen, että se on luoja kiitos, että meillä Suomessa ei tällä hetkellä ole suurempia otoksia niistä vakaviin rikoksiin syyllistyneistä ihmisistä, joilla voitaisiin arvioida sitten näitten rangaistusten vaikuttavuutta.

15.38 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa puhemies! Tässä säädetään uudenlaisesta rangaistuksesta, yhdistelmärangaistuksesta, jossa yhdistetään ehdoton vankeus ja sen jälkeinen valvonta-aika. Kuten tässä on edellisissä puheenvuoroissa tullut ilmi, kyse on aika vähäisestä joukosta, keitä tämä rangaistus koskee, mutta voi kyllä sanoa, että nämä eivät ole eilisen teeren tyttöjä ja poikia, joita tämä koskee. Eli tämä koskee väkivalta- ja seksuaalirikollisia, ja tämä voidaan tuomita vakavan rikoksen uusijalle, jota pidetään erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2017 vp

Vuoden valvonta-ajan tarkoituksena on tukea vangin suunnitelmallista ja asteittaista vapautumista ja samalla valmentaa yhteiskuntaan. Tässä edellytetään sitä, että vangilla on asunto ja hän on päihteetön rangaistukseen liittyvissä toiminnoissa ja osallistumisissa, kun hän osallistuu määrättyyn toimintaan. Jonkun verran valiokunnassa käytiin keskustelua siitä, tulisiko päihteettömyyden koskea koko tätä valvonta-aikaa, koko vuotta, mutta itse olen realististi tässä kysymyksessä, ja ehkä on kohtuus edellyttää sitä, että olisi kuitenkin näissä valvontatapaamisissa ja muissa koulutus-, kuntoutus- ja työtilaisuuksissa päihteetön. No, jos näitä velvollisuuksia rikkoo, niin silloin passitetaan takaisin vankilaan.

Tähän asti tätä kohderyhmää ei ole yleensä voitu sijoittaa valvottuun koevapauteen ja ongelmana on ollut, että he suurin piirtein ovat astuneet suoraan kadulle ilman valmennusta rikoksettomaan elämään. Uskon, että jatkossa on tämän esityksen kannalta hyvää se, että he saavat tukea. Mutta ongelmana on myös rangaistusten kirjavuus ylipäänsä — liittymättä nyt tähän esitykseen erityisesti. Meillä alkaa olla aika monenlaisia rangaistuksia; hyvä, että perässä enää pysyy.

15.40 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Esitys yhdistelmärangaistukseksi on kokonaan uusi rangaistusmuoto. Yhdistelmärangaistus voitaisiin tuomita rikoksenuusijalle, jota on pidettävä erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle. Tällaisia rikoksenuusijoita vakavassa rikoksessa on ollut viimeisen 10 vuoden aikana 41.

Lyhyesti todettuna yhdistelmärangaistus tarkoittaa sitä, että rikollinen on vankilassa tuomion istuttuaan vuoden kotona valvonnassa panta jalassa ja mukana ohjelmassa, johon kuuluu muun muassa sosiaalista apua ja mahdollisesti työtoimintaa. On havaittu, että rikoksen uusinta tapahtuu yleensä vuoden sisään ja helpommin niillä, jotka vapautuvat suoraan vankilasta vapauteen. Niiden, jotka pääsevät valvottuun vapauteen panna kanssa, on helpompi sopeutua yhteiskuntaan. Valvottuun vapauteen pääsee nyt puoleksi vuodeksi anomuksesta, jollei ole määrätty, että koko tuomio on istuttava vankilassa. Näin ollen se koskettaa useimmiten ensikertalaisia.

Tässä uudessa yhdistelmärangaistuksessa aika kotona panna kanssa on yksi vuosi ja on pakollinen. Pidän keskeisenä sitä, että tämän rangaistusmuodon suorittajat ovat keskenään samanarvoisessa asemassa, ja on erittäin tärkeää tukea vangin paluuta normaaliin elämään ja ennaltaehkäistä rikoksia. Tällä lailla ei puututa tuomarien valtaan säätää rangaistuksista.

Lakivaliokunnan mietintö on perusteellinen, ja se korostaa tukea vangeille. Lakivaliokunta muun muassa toteaa, että yhdistelmärangaistuksen valvonta-ajan onnistumisen kannalta on olennaista, että vangille pyritään järjestämään tarvittavaa kuntouttavaa ja tukevaa toimintaa jo vankeusaikana ja että tällaisia toimintoja järjestetään myös valvonta-aikana. Tärkeää on, että huolehditaan vapautuvan vangin asunnon saannista.

15.42 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Kun tätä asiaa käsiteltiin, olin lakivaliokunnassa ja hallituksessa, ja nyt en ole enää kummassakaan, mutta olen silti tämän esityksen takana.

Tämä on ihan siinä mielessä hyvä, kun me otamme huomioon sen, että meillä ei ole lainkaan valvontaa, kun henkilö vapautuu vankilasta, ja tässä tulee tällainen uusi asia. Tässähän valvottavan keskeisimmät velvollisuudet olisivat asunnossa pysyminen määrättyinä aikoina, päihteettömyys valvonta-aikaan liittyvissä tilaisuuksissa, osallistuminen kuntoutukseen tai muuhun toimintaan sekä sitoutuminen tekniseen valvontaan esimerkiksi jalkapanna avulla. Valvontavelvollisuuksien törkeästä rikkomisesta voitaisiin tuomita jäljellä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2017 vp

oleva valvonta-aika suoritettavaksi ehdottomana vankeutena. Tällä uudella lainsäädännöllä yritetään vähentää vakavien rikosten uusimisen riskiä, ja esityksen mukaan asteittainen vapauttaminen ja sen yhteydessä annettava tuki auttavat vankia sijoittumaan yhteiskuntaan rangaistusajan jälkeen. Tällä on ihan hyvä tarkoitus. Se, että me saamme valvottua ja katsottua, miten tilanne etenee, on ihan hyvä asia.

Itse kuitenkin koen, että ylipäättään meidän rangaistukset ja tuomiot ovat niin lyhyitä. Ne pitäisi moninkertaistaa. Esimerkiksi elinkautisen pitäisi olla elinkautinen. Minä toivoisin, että joskus tässä salissa olisi enemmistönä henkilöitä, jotka esimerkiksi seksuaalirikoksista antaisivat sellaiset tuomiot, jotka oikeasti ovat kohtuullisia siihen tekoon nähden. Toivon, että sekin päivä vielä koittaa.

15.44 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esitys yhdistelmä-rangaistuksesta on erittäin hyvä ja perusteltu. Tämä lakihan koskee niitä kaikkein kovimpia rikollisia, jotka ovat syyllistyneet törkeisiin rikoksiin. Heille tällä uudella lainsäädännöllä ollaan luomassa uusi rangaistusmuoto, joka totta kai nojaa vastaavaan aikaisempaan lakiin, niin ettei tässä sinänsä mitään ihan uutta keksitä, mutta uusi keino, miten näitä vakavia rikollisia rangaistaan ja sitten sen jälkeen yritetään hoitaa näistä ihmisistä jollakin lailla yhteiskuntakelpoisia. Uskon, että siinä järkevästi tehtynä jossain määrin myös onnistutaan. Mitä tulee sitten rangaistavuuteen niillä henkilöillä, jotka ovat tällaisiin vakaviin rikoksiin syyllistyneet, niin on selvä asia, että sitten pitää kyllä pyrkiä etsimään ihan uusia keinoja, millä näille ihmisille voitaisiin jotakin apua saada heidän elämänsä järjestykseen saamisessa, ja siinä tämä yhdistelmä-rangaistuslaki on todella hyvä.

Perustuslakivaliokunta lausunnossaan on viitannut siihen, että tämä lainsäädäntö sinällään on täsmällinen ja tarkkarajainen, siinä ei ole ongelmaa. Siinä lausunnossa nähtiin ongelmana lähinnä se, että tämän niin sanotun valvonta-ajan jälkeen, joka seuraa sitä rangaistusaikaa, varsinaista vankilassaoloaikaa, jos valvonta-aikana syyllistyy joihinkin sääntörikkomuksiin tai peräti rikokseen, valvonta-aikahan kyllä muuttuu siitä vankeusrangaistukseksi suoraan. Siellä oli sitten perustuslakivaliokunnan huomion mukaan oltava täsmälliset ja tarkkarajaiset säädökset siitä, jos henkilö on valvonta-aikana joutunut takaisin vankilaan ja siellä sitten taas käyttäytyy siivosti ja on edellytykset hänen päästämisekseen vankilasta valvottuun vapauteen. Siinä vaadittiin tarkkarajaisuutta ja täsmällisyyttä. Se varmaan on toteutunutkin tässä esityksessä.

Tämä lakiesitys on erittäin hyvä ja kannatettava. Se on selvä asia, että kun ihminen on syyllistynyt vakaviin rikoksiin ja on pitkään ollut vankilassa, niin on aivan oikein, että yhteiskunta sitten ohjaa häntä vahvalla kädellä vapauteen ja parempaan elämään.

15.46 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Tämä esitys on erittäin tervetullut, ja olen itsekin aiempina vuosina tehnyt tähän liittyviä kysymyksiä ja aloitteita. Kun puhutaan vakavista väkivalta- ja seksuaalirikoksista, niin valitettavan paljon niihin liittyy myös uusimisriskiä — varsinkin, jos henkilöllä on päihdeongelma.

Arvostan erittäin paljon edustaja Laukkasen ja edustaja Biaudet'n perusteellista paneutumista tähän esitykseen ja myös syvää kunnioitusta perustuslakivaliokunnan näkemyksiä kohtaan, mutta itse kuitenkin kallistuisin valiokunnan enemmistön kannalle. Perustelen sitä sillä, että tässä on kysymys nyt näistä poikkeuksellisista tilanteista, kun rikoksenteijää pidetään erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle ja vapaudelle. Jos tätä muutettaisiin niin, että yhdistelmä-rangaistuksen enimmäispituus pysyisi tuon rangaistusastei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2017 vp

kon puitteissa, niin käytännössä se tarkoittaisi sitä, että valvonta-ajan pituus lyhenisi juuri näissä kaikkein vakavimmissa tapauksissa tuon rangaistusasteikon puitteissa, enkä pidä sitä tarkoituksenmukaisena tämän valvottavan oman sopeutumisen kannalta, jos se jää vain muutamaksi kuukaudeksi, enkä pidä sitä tarkoituksenmukaisena myöskään muun yhteiskunnan suojelemisen näkökulmasta. Sen takia olisin itse tämän tiedon pohjalta, jonka olen tästä mietinnöstä saanut, kallistumassa sille kannalle, mihin lakivaliokunnan enemmistö on päätenyt.

15.48 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Aika lailla komppaan noita edustaja Räsänen ajatuksia. Meillä ryhmässä emme kerenneet käydä keskustelua tästä mietinnön lopullisesta sisällöstä emmekä myöskään sitten vastalauseen perusteluista. Ymmärrän kyllä näitä perustuslainäkökulmia tässä tilanteessa, mutta aivan kuten edustaja Räsänen, ajattelen tämän asian tavallaan toisin päin elikkä juuri niin, että me tätä kautta, jos tämän vastalauseen mukaan menisimme, olisimme antamassa sen signaalin, että juuri kaikkein vakavimmissa tapauksissa tätä rangaistusasteikkoa lähdetäisiin lyhentämään. Sinällensä tämä yhdistelmärangaistus on tervetullut ja hyvä tapa tuoda ihminen sinne yhteiskuntaan takaisin, ja tässä nämä asunto, päihitteettömyys ja työtilaisuudet, mitkä tähän on tuotu sisälle, ovat niitä todella keskeisiä seikkoja, mitkä siinä tilanteessa, kun tullaan sieltä vankilasta yhteiskuntaan, ovat aivan ensisijaisia. Kun näitä polkuja pystytään noudattamaan, niin ihmisellä on mahdollisuus päästä takaisin yhteiskuntaan.

Tässä yhteydessä haluaisin nostaa esille sen, että talousarvioaloitteitten käsittelyssä olen tehnyt aloitteen liittyen tällaiseen ViaDia-yhdistykseen: se on kristillistaustainen, vapaa-kirkkostaustainen yhdistys, joka tekee Tampereella — ja ympäri Suomea on heillä toimipisteitä — äärimmäisen hyvää työtä. Juuri siinä vaiheessa, kun vankilasta vapaudutaan, ollaan siinä elämäntilanteessa mukana, tarjotaan työtilaisuutta ja tuettua työtä ja on mahdollisuus siihen asuntoon, ja myöskin sitten tätä päihitteettömyys- ja päihdekuntoutusta kuuluu tähän ohjelmaan. Euroopan unionin sosiaalirahastosta on myöskin huomioitu, että he tekevät tätä arvokasta työtä, ja täytyy vain toivoa, että Suomessakin [Puhemies koputtaa] hallitus huomioisi tämän hyvän työn, mitä tehdään, ja rahoitusta olisi mahdollisuus saada.

15.50 Veera Ruoho kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen tuossa totesi ihan osuvasti siitä, että esityksen pyrkimyksenä on tehdä vakaviin rikoksiin syyllistyneistä jälleen yhteiskuntakelpoisia. Viittaan aiemmassa puheenvuorossani mainitsemaani riskiarvioon, jonka perusteella määriteltäisiin valvonta-ajan sisältöä, ja tässä uusintarikosten ennalta estämisessä se on ensinnäkin se olennaisin asia, ja se voi olla välillä hankalaa. Osa vakavista rikoksista on niin sanottuja intohimorikoksia, joilla ei välttämättä ole semmoista uusimisriskiä, mutta sitten taas toisaalta sanotaan, että on ihmisiä, jotka ovat — käytän kansankieltä — tavallaan niin kuin toivottomia tapauksia. Se, kuinka heistä sitten pyrittäisiin tekemään yhteiskuntakelpoisia, on varmasti hyvin haasteellista.

15.52 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Haluaisin sanoa "puheenjohtaja", mutta en saa. [Naurua — Eduskunnasta: Kerroit sen jo!]

Mielestäni tässä keskustellaan ehkä vähän kahdesta eri asiasta, ja varmaan on niin, että on ihan aiheellistakin keskustella siitä, mikä on se pituus, joka olisi tehokas, mikä olisi oikeudenmukaista ja niin edelleen, mutta se on eri juttu. Nyt ovat kysymyksessä henkilöt, jotka ovat olleet moneen kertaan vankilassa. He ovat istuneet varmaan pidempään kuin ku-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2017 vp

kaan muu, ja silti he ovat vielä vaarallisia. Ja sen takia ehkä ei ole niin relevantti kysymys se, onko se sitten ollut kymmenen vuotta, yhdeksän vuotta vai kahdeksan vuotta, vaan se ongelma todennäköisesti on riippumaton ihan juuri siitä pituudesta. Ymmärrän, että sitä signaalia ei haluta antaa, että päästään vähemmällä.

Mutta tässä on nyt tarkoitus — ja minä olen iloinen siitä, että perustuslakivaliokunta on sen myös ottanut tehtäväkseen — suojella meidän oikeusjärjestelmää, meidän lainsäädäntöä ja meidän rikoslakijärjestelmää, jonka pitäisi olla sellainen, että siitä voi lukea, mikä on seuraamus jonkun rikoksen kohdalla, mikä on maksimiseuraus. Tämä muutos tekee nyt sen, että sitä ei enää voi lukea, ja sen takia perustuslakivaliokunta — ymmärtääkseni, jos olen tulkinnut oikein, mikä ei tietenkään ole varmaa — on sanonut, että tässä täytyisi olla hyvin pidättyväinen ja pitäisi olla todella vahvoja perusteita sille, että mennään muuttamaan.

On hyvä muistaa, että tämä on osa rangaistusta. Tämä ei ole vapautta, vaan tämä on osa rangaistusta, ja jos rikkoo sitä suunnitelmaa, niin voi joutua takaisin myös ihan sinne neljän seinän sisälle.

Ymmärrän hyvin nämä kannat, ja tunneperäisesti minäkin ajattelin heti näin, että kysymys on hyvin poikkeuksellisesta asiasta. Mutta jos me haluamme, että tämä on tehokasta, ja jotta me emme aina joka kerta, kun tuntuu, että nyt meillä on jokin vaikea asia, muuta koko meidän järjestelmää, vaan pysymme siinä, että meidän oikeusjärjestelmä toimii, meidän lainsäädäntö on hyvä ja meidän tapamme kirjoittaa pykälä on järkevä, niin... [Puhemies koputtaa] Tämä on se peruste, joka tekee, että olen päätenyt tähän.

15.54 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämän koko esityksen sisällöllinen päämäärä ja tarkoitus on 101-prosenttisesti kannatettava. Se on juuri sellainen kuin vain voi toivoa tässä tilanteessa, kun miettii, miten voisi auttaa näitä niin sanotusti kaikkein vaarallisimpia vankeja sopeutumaan.

Ongelma on se, että — meillä on lainsäädännössä olemassa joku tietty järjestys, jossa niitä asioita tehdään — meillä ei ole perustuslakituomioistunta, meillä on yksi ainoa elin, joka arvioi sitä, milloin joku esitys on niin merkittävässä suhteessa perustuslakiin, että sitä esitystä on korjattava. Nyt perustuslakivaliokunta ei suoranaisesti sanonut, että on pakko korjata, mutta antoi ymmärtää hyvin selkeästi kolmessa eri alleviivatussa kohdassa, että tämä saattaa ehkä avata oven jollekin sellaiselle, jota sitten taas me lainsäätäjinä emme mahdollisesti halua nähdä, että alkaa syntyä usein sellaisia tilanteita, että perustuslakivaliokunta lausuu jostakin esityksestä mutta sitten erityisvaliokunta ei sitä riittävällä tavalla huomioi.

Tätä jäimme edustaja Biaudet'n kanssa pohtimaan, että nyt syntyy tilanne, joka olisi voitua korjata sellaisella tavalla, että olisi vaikka säädetty niin, että on pakollinen viimeisen vuoden siitä vankeusajasta, joka on määrätty siihen rikokseen nähden oikeasuhtaisesti — niin kuin käytetään tätä ammattitermiä — että olisi sitten tehty tällainen, että on vaikka 15 vuotta ja viimeinen vuosi sitten pakollista kotona tai jossakin olevaa kuntoutushoitoa, eikä niin, että aina on se joku rangaistus, joka on säädetty, plus yksi vuosi. Ja tästä oli ehkä kysymys enemmänkin, onko tämä oikein [Puhemies koputtaa] sitten lähteä laajentamaan tätä asteikkoa tällä tavalla.

15.56 Kari Tolvanen kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia kaikille hyvistä evästyksistä ja etenkin valiokunnan jäsenille hyvästä keskustelusta ja myös ansiokkaasta valmistelusta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2017 vp

ta. Tätä meidän mietintöä tosiaan pohdittiin pitkään ja tehtiin iso työ — kiitos tietysti valiokuntaneuvoksille.

Vankilassahan on hyvin monenlaisia vankeja, ja tämä ryhmä, jota tämä koskee, on pieni, mutta se on erittäin vaarallinen yhteiskunnan muille ihmisille. Tämä on ihan positiivinen asia, että nyt tämmöinen pakollinen valvonta-aika heille tulee sen jälkeen, kun he vankilasta vapautuvat, koska silloin jos heidät potkaistaan vankilan portilta kadulle, heillä ei ole mitään menestymisen mahdollisuuksia. Nyt heillä saattaa olla, kun he saavat tukea — mutta on myös valvontaa, koska tämä ihmisryhmä kaipaa myös rajoja ja valvontaa. Ja se olisi hienoa, jos tällä lainsäädännöllä pystyttäisiin ennaltaehkäisemään vaikkapa yksi raiskaus tai yksi törkeä pahoinpitely tai tapon yritys. Koska tämä henkilöryhmä on selvityksen mukaan nimenomaan vuoden aikana syylistynyt uudestaan tämmöiseen vakavaan rikokseen, niin siinä mielessä tämä aikakin on otollinen, kohderyhmästä puhumattakaan. Voidaan sanoa, että voimme pelastaa jopa ihmiselämän tässä asiassa, kun tämä lainsäädäntö tulee voimaan.

Minun mielestäni tässä hallituksen esityksessä sekä lakivaliokunnan mietinnössä on yksi erittäin, erittäin paha puute. Se puute on se, että tämän vaikutukset näkyvät vasta pitkällä aikavälillä, ensi vuosikymmenellä. Peruseriaatteiden mukaan noudatamme totta kai lievempää lakia, ja kun tämä on ankarampi laki, niin todella tästä, kun on tuomittu tämän lain jälkeen rangaistukseen, vaikutukset tullaan näkemään vasta ensi vuosikymmenellä. Eli se on paha puute, valitettavasti me emme saa heti näitä vaikutuksia aikaiseksi.

15.58 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Todellakaan tässä talossa me emme sotkeudu tuomiovallan puolelle emmekä lähde kertomaan, minkä pituinen rangaistus kullekin vangille tulee olla, mutta se, että täällä lailla säädetään ja on säädetty samanpituudesta valvontarangaistuksesta, kuitenkin, niin kuin täällä perusteluissa todetaan, lisää järjestelmän ennakoitavuutta, ja se tuo vangit yhdenvertaisesti samalle viivalle ja tuo myöskin selkeyttä tähän. Siinä mielessä ymmärrän kyllä valiokunnan puolustelut sille, miksi se on juuri tietyn mittainen ja miksi se on sovittu näin, että se tulee sitten sinne rangaistuksen loppuun.

Juuri kuten valiokunnan puheenjohtajakin toi esille, kyllä se isoin ongelma on tässä kohderyhmässä rikollisuuden uusiutuminen ja juuri se, että ihmiset vapautuvat ikään kuin tyhjän päälle ja heillä ei ole niitä kiinnekohtia. Ja kun näissä tapauksissa on kyse taparikollisista ja sellaisista henkilöistä, joille tämä todellakaan ei varmaankaan ole ensimmäinen tuomio, niin tarvitaan entistä selkeämpiä ja tietyllä tavalla kiinnittävämpiä toimenpiteitä yhteiskuntaan takaisin pääsemiseksi. Siinä mielessä, kun katsoo tätä kokonaisuutta, että siellä on todellakin asunto ja päihitteettömyys ja työtilanteet, nämä ovat kaikkein tärkein ja paras tapa saada ihminen takaisin yhteiskuntaan.

Vielä toistan sen, että toivon, että järjestöille ja yhdistyksille myöskin tässä talossa löytyisi näkemystä ja myötämieltä niiden taloudellisen tilanteen helpottamiseen, jotka tekevät työtä juuri näiden vankilasta vapautuvien henkilöitten auttamiseksi. Eli jos missä, niin siellä se euro varmasti poikii takaisin, koska silloin pystytään ehkäisemään vakavien rikosten ja muidenkin rikosten uusiutumista.

16.00 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Edustaja Biaudet perusteli erittäin hyvin tuon vastalauseen sisällön, mutta itseäni huolestuttaisi kyllä se, että toteutuessaan vastalauseen ehdotus tarkoittaisi käytännössä sitä, että valvonta-aika juuri tässä vakavia rikosten tekijöitä koskevassa ryhmässä merkitsisi käytännössä tuon valvonta-ajan lyhenemistä vuo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2017 vp

desta kenties muutamaan kuukauteen. Itse näen, että vuosikin on aika lyhyt aika valvontajaksi, kun pohditaan niitä tilanteita, joissa uusimisriski on vakava ja ympäröivälle yhteiskunnalle voi koitua erittäin vakavia seurauksia, jos rikos uusitaan.

Se, mitä tässä keskustelussa jää hiukan kaipaamaan — yritin tätä esitystäkin tutkia — on kansainväliset kokemukset ja vertailevat kokemukset muista maista. Itselläni on sellainen käsitys, että huomattavasti pidempiä valvonta-aikoja on joissakin maissa. Varmaan valio-kunnan puheenjohtaja ehkä muistaisi paremmin näitä kokemuksia, mutta en pidä tätä vuoden aikaa mitenkään liioitellun pitkänä, ja sen takia pitäisin kyllä tärkeänä, että kaikilla tuomituilla henkilöillä valvonta-aika todellakin sen vuoden kestäisi.

16.02 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun yhdistelmärangaistuslakia nyt säädetään, on kiinnitettävä huomio perustuslakivaliokunnan osuuteen siltä osin, että perustuslakivaliokuntahan ei itse tähän lain sisältöön mene kajoamaan. Se arvioi sitä lakia vain siinä mielessä, onko sillä ihmisen perusoikeuksiin ja niihin liittyviin asioihin ristiriitaa millään lailla. Tässä asiassa tuohon valvotun vapausajan asiaan kiinnitettiin huomiota siinä, että kun rajoitetaan ihmisen vapautta — toki vankilasta pääsyn jälkeen, kun hän on valvotussa vapaudessa — niin siinä olevat määritelmät ovat täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Perustuslakivaliokunta itsessään ei lähde mestaroimaan pykälää vaan ainoastaan tarkastelee perusoikeuksien näkökulmasta, onko laki perustuslain täyttävä.

Kun tämä laki nyt nimenomaan koskee näitä vakavimpiin rikoksiin syyllistyviä ihmisiä, niin on syytä aina muistaa se, että yhteiskunnallahan on aina oikeus suojautua vakaviin rikoksiin syyllistyvien henkilöiden takia vahvalla lainsäädännöllä. Tällainen valvottu vapaus on erittäin hyvä asia, koska siinähan ihmiselle, joka on osan tuomiosta jo kärsinyt ja päässyt valvottuun vapauteen, on sellainen ohjaaminen; onnellisin tilannehan olisi silloin, kun kyseinen henkilö pääsisi esimerkiksi töihin ja pääsisi elämän syrjään kiinni, hankkimaan itselleen elantoa ja alkaisi pikkuhiljaa luoda itselleen sosiaalista turvaverkkoa, se olisi paras mahdollinen tilanne.

Mutta perustuslakivaliokunta ei tietenkään lähde yksityiskohtaisesti asioita arvioimaan vaan arvioi ainoastaan, toteuttaako se ihmisoikeussopimukset ja perusoikeudet vapauteen. Perustuslakihan takaa 7 §:ssään sen, että jokaisella ihmisellä on oikeus vapauteen ja se on koskematon vapaus. Sitä vapauttahan voidaan rajoittaa tietysti siinä tapauksessa, jos sen katsotaan olevan oikeassa suhteessa siihen menetykseen, mikä tässä tapahtuu, ja nimenomaan kun rikokseen syyllistyy, niin silloinhan rikoksentekijä ottaa varmasti riskin vapautensa suhteen.

16.04 Veera Ruoho kok: Arvoisa puhemies! Tartun vielä tuohon edustaja Essayahin mainintaan siitä, kuinka jo vaarallisiksi todettuja vankeja voidaan tukea takaisin yhteiskuntaan eri järjestöjen ynnä muiden avulla. Mieleeni muistui Poliisikoulun ylikomisario Salon karrikoitu opetus siitä, että huumeista pääsee eroon kahta tietä ja kummankin päässä on riski: kuolema tai uskoontulo. Kirkkohan meillä tekee jo tällä hetkellä hyvin arvokasta työtä syrjäytyneitten perheiden ja niin edelleen kanssa. Tässäkin asiassa, myöskin vapautuneiden vankien kanssa, kirkolla varmasti olisi paljon annettavaa.

16.05 Kari Tolvanen kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen esitti ihan hyvän kysymyksen. Nyt täytyy sanoa, että en muista, oliko tässä hallituksen esityksessä vai jossain muussa vertailtu näitä eri, etupäässä Euroopan, vankilaolosuhteita, mutta niin tai näin, ote-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2017 vp

taan esimerkiksi Norja, jota pidetään vankeinhoidon mallimaana Euroopassa. Toki siellä on erilaisia valvontamekanismeja ja kuntoutusmekanismeja hyvin paljon, ja ne minun käsittääkseni sisältyvät siihen rangaistuksen sisälle. Mutta siellä on se ero, että kun rangaistukset ovat siellä hyvin paljon pidempiä, puhutaan 20 vuodesta ja niin edespäin, niin ne ovat hieman toisenlaisia järjestelmiä. Me emme nyt lakivaliokunnassa tässä mietinnössä ottaneet siihen sen enempiä kantoja, miten tätä pitäisi tältä osin kehittää.

Mutta siihen otettiin kyllä kanta, niin kuin edustaja Ojala-Niemelä täällä jo sanoi, että rikosoikeudellinen seuraamusjärjestelmä on hyvin monimutkainen ja sekava, ja ihan rehellisesti minä tunnustan ja myös varatuomari Ojala-Niemelä tunnusti, että me emme pysy perässä, mitä kaikkia seuraamuksia siellä on, eli se kaipaa kehittämistä. Esimerkiksi siellä on semmoinen hyvä rangaistusmuoto kuin nuorisorangaistus, mutta valitettavasti, oliko se viime vai toissa vuonna, kun valiokunnassa sitä käsiteltiin, ilmeni, että sitä on vaadittu, syyttäjät ovat vaatineet sitä, Suomessa vain viisi kertaa vuodessa — vain viisi kertaa vuodessa. Se on hyvä järjestelmä, mutta se ei ole lyönyt itseään läpi, ja siihen nyt vaadittiinkin koulutusta ja tiedottamista. Sitten se on hyvin työläs syyttäjille, eli he eivät ehkä senkään takia ole sitä vaatineet.

Mutta sanoisin tähän lopuksi, että tämä meidän seuraamusjärjestelmä kaipaa paljon paljon isompaa remonttia, ja varmaan niille, jotka tulevaisuudessa hallitusneuvotteluissa sitten ovat, hyvä vinkki on, että ottaa se esille siellä, siinä on kehittämistä.

16.07 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Haluaisin erityisesti nyt sanoa "puheenjohtaja", mutta en sano. [Hannu Hoskonen: Uskotaan jo! — Naurua] — Hyvä. — Mutta edustaja Hoskoselle haluaisin vastata sellaista, että vaikka en istu perustuslakivaliokunnassa, niin voin lukea täältä, mitä perustuslakivaliokunta on sanonut, ja nimenomaan perustuslakivaliokunta on ottanut kantaa pykälisiin. He sanovat näin, jos ei minua uskota, kun puhun vapaasti:

"Näiden näkökohtien kannalta arvioituna sellainen rikosoikeudellinen sääntelyratkaisu, joka johtaa siihen, että rikoksesta seuraavan rangaistuksen enimmäispituus ei ilmenekään tekoa koskevasta rangaistussäännöksestä, ei ole täysin ongelmaton. Koska rikoslajikohtaisen rangaistusasteikon enimmäismäärästä poikkeaminen olisi kuitenkin ehdotetussa rikoslain 2 c luvun 11 §:ssä täsmällisesti säännelty ja mahdollisuudesta poiketa enimmäisrangaistuksesta yhdistelmärangaistus tuomittaessa ehdotetaan säädettäväksi myös rikoslain 6 luvun 2 §:ssä, ehdotettu sääntely on perustuslain kannalta mahdollista, vaikka sellaiseen tulisikin suhtautua hyvin pidättyvästi. Lakivaliokunnan tulee edellä todetuista syistä harkita ehdotetun rikoslain 2 c luvun 11 §:n 1 momentin muuttamista siten, että yhdistelmärangaistuksen enimmäispituus pysyy kustakin rangaistussäännöksestä ilmenevän rangaistusasteikon puitteissa."

Halusin vain, ettei tule väärinkäsitystä, todeta, mitä perustuslakivaliokunta on sanonut.

16.09 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin sanoin niin, että perustuslakivaliokunta ei lähde pykälää viilaamaan vaan se toteaa vain, onko se perustuslain mukainen vai eikö ole. Viisas substanssivaliokunta, mikä tällä kertaa on lakivaliokunta, ja sen oivallinen puheenjohtaja Tolvanen ammattialan huippuasiantuntijana tässä maassa varmasti tietävät, miten nämä pykälät viilataan lopulliseen muotoon, valiokuntaneuvosten suosiollisella opastuksella. Tässä se ratkaisu on. Perustuslakivaliokunta ei pykälää mene

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2017 vp

muuttamaan, sen tekee substanssivaliokunta. Noin juhlallisesti sanoen lopuksi voisi sanoa kuten Sinuhessa sanotaan: "Näin on ollut, ja näin on aina oleva."

16.09 Kari Tolvanen kok: Arvoisa puhemies! Kiitos Hoskoselle kauniista sanoista.

Ettei nyt tule väärinkäsitystä, niin ei lakivaliokunta missään tapauksessa kevyin perustein pyyhkinyt pöytää tällä perustuslakivaliokunnan lausunnolla, kyllä me tarkkaan sitä pohdimme ja arvostamme varapuheenjohtaja Biaudet'n ja edustaja Laukkasen näkemyksiä tässä asiassa, niitä tarkkaan pohdittiin. Mutta kuitenkin lakivaliokunnan enemmistö katsoi sitten, että tässä on niin suuret intressit sivullisten ihmisten suojaamiselle, ja toki kaivataan sitä mahdollisuutta, että saadaan vankiloiden vaikeimpia tapauksia, vankeja, jotka istuvat niin sanotusti päivästä päivään sen rangaistuksen, yhteiskuntakelpoisiksi nimenomaan sillä tuella, mitä edustaja Essayah tässä on tuonut ansiokkaasti julki, ja myös kaivataan sitä valvontaa. Ja siksi tämän nimitys, tosin huono, kai on valvontarangaistus. Edelleen sanon, että tässä tehtiin tarkka harkinta ja tässä on nyt lopputulos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.